

Газуда Михайло Васильович,

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства,

Ерфан Віталій Йосипович,

к.е.н., доцент кафедри міжнародного бізнесу, менеджменту та логістики,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Газуда Сергій Михайлович,

к.е.н., доцент кафедри фінансів та економіки,

Карпатський університет імені Августина Волошина

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ВИКОРИСТАННЯ ВІДНОВЛЮВАНИХ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Статтю присвячено актуальним проблемам удосконалення управлінських підходів щодо державного регулювання процесом використання відновлюваних природних ресурсів. Основним завданням окреслено обґрунтування необхідності формування комплексу заходів з удосконалення державного управління у сфері земле-, лісо- і водокористування, а також використання, у процесі сільськогосподарського виробництва, потенціалу біологічних ресурсів, зокрема рослинного і тваринного світу, збереження і відновлення навколишнього природного середовища. Метою статті є обґрунтування управлінських підходів до удосконалення державного регулювання процесу використання відновлюваних природних сільськогосподарських ресурсів на основі врахування факторів впливу на забезпечення ефективного розвитку досліджуваної сфери. В основу дослідження покладено діалектичний метод пізнання явищ і процесів. Серед сукупності методів найважливішими є: узагальнення та наукової абстракції – з метою обґрунтування законодавчого забезпечення у сфері управління використанням відновлюваних природних ресурсів сільського господарства; порівняльного і системно-функціонального аналізу – при дослідженні існуючої нормативно-правової бази, що дало змогу виявити недоліки і окреслити напрями удосконалення законодавчої бази з питань регулювання процесів досліджуваної сфери. Обґрунтовано важливу роль державного регулювання процесом використання природних сільськогосподарських ресурсів з метою розширеного їх відтворення. Наголошено на необхідності поєднання дії трьох складових державного регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів: формування нормативно-правової бази, визначення органів державного регулювання та вибір інструментів державного регулювання. На основі узагальнення і аналізу нормативно-правового забезпечення з питань регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві виокремлено окремі аспекти його недосконалості, що потребує додаткового вивчення проблемних питань і формування спеціальних заходів з метою усунення недоліків на основі врахування всіх факторів впливу, які не сприяють збалансованому використанню природних ресурсів у процесі сільськогосподарського виробництва. Практична значущість стосується запропонованих напрямів удосконалення законодавчо-правового поля з метою їх врегулювання у процесі збалансованого використання природних ресурсів у сільському господарстві.

Ключові слова: державне регулювання, природні ресурси, сільське господарство, законодавче забезпечення, земле-, лісо- і водокористування, біологічні ресурси, рослинний і тваринний світ.

ВСТУП

У сучасних умовах ринкової економіки пріоритетним завданням розвитку сільського господарства є пошук адекватної комплексної системи ефективного управління використанням та охороною природних ресурсів. Такий пошук доцільно проводити в рамках удосконалення державного управління та регулювання процесом використання відновлюваних природних ресурсів. Відмічена система формується на основі взаємопов'язаних елементів, взаємодія яких дасть змогу створити відповідне правове поле. Удосконалення завдань та функцій державних і спеціальних органів державного регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів, відповідного нормативно-правового поля дозволить підвищити ефективність механізму управління, використання і збереження досліджуваних ресурсів, забезпечити сталий розвиток сільського господарства загалом.

Постановка проблеми.

Управління природними ресурсами обумовлюється необхідністю постійного удосконалення процесу використання природних ресурсів, оптимізації розподілу природних ресурсів між галузями господарського комплексу і раціоналізації їх використання у кожній з них, розроблення і впровадження комплексу заходів з охорони природних ресурсів та підвищення продуктивності і економічної ефективності використання сільськогосподарських угідь на принципах збалансованого розвитку. Враховуючи це, удосконалення державного управління природними ресурсами повинно розглядатись через призму його компонентів: удосконалення правового поля регулювання процесів природокористування, функцій та завдань органів державного управління, принципів та методів управління, удосконалення стимулюючого інструментарію регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів. У зв'язку з цим з метою визначення стратегічних пріоритетів

формування механізму управління використанням відновлюваних природних ресурсів слід чітко визначити правові засади державного регулювання зазначених процесів у сільському господарстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основними нормативно-правовими документами державного регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві є Земельний кодекс України [1], Водний кодекс України [2], Лісовий кодекс України [3], Закони України «Про охорону земель» [4], «Про рослинний світ» [5], «Про тваринний світ» [6], «Про охорону навколишнього природного середовища» [7] та інші нормативні акти.

Земельний кодекс України регулює питання, що стосуються повноважень Верховної Ради України, органів виконавчої влади у сфері земельних відносин, складу та цільового призначення земель України, права на землю, продажу земель, гарантій та припинення прав на землю, охорони земель, управління в галузі використання й охорони земель, економічного стимулювання раціонального використання земель, відповідальності за порушення земельного законодавства [1]. У Лісовому кодексі України регулюються питання щодо прав власності на ліси, прав користування лісами, особливостей державного регулювання та управління у сфері лісових відносин, організації ведення лісового господарства, зміни цільового призначення земельних лісових ділянок, особливостей ведення лісового господарства, використання та відтворення лісів, заходи з підвищення продуктивності лісів, поліпшення якісного складу та збереження біорізноманіття в них питання охорони і захисту лісів, контролю за їх охороною та відтворенням, фінансування заходів з підвищення продуктивності лісів, економічного стимулювання їх розширеного відтворення, відповідальності за порушення лісового законодавства [3].

Питання державного регулювання водних ресурсів висвітлені безпосередньо у Водному кодексі України. Завданням водного законодавства є регулювання правових відносин з метою забезпечення збереження, науково обґрунтованого, раціонального використання вод для потреб населення і галузей економіки, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання, запобігання шкідливим діям вод та ліквідації їх наслідків, поліпшення стану водних об'єктів, а також охорони прав підприємств, установ, організацій і громадян на водокористування.

Важливим нормативним документом, що регулює розвиток рослинного світу у сільському господарстві, є Закон України «Про рослинний світ» [5]. Згідно зі ст. 3 зазначеного Закону, рослинний світ становить собою сукупність усіх видів рослин, а також грибів та утворених ними угруповань на певній території, тобто вони мають бути частиною екосистеми, а не вилучені з природного середовища. Об'єктами рослинного світу Закон визнає дикорослі та інші несільськогосподарського призначення судинні рослини, мохоподібні, водорості, лишайники, а також гриби на всіх стадіях розвитку та утворені ними природні угруповання.

Регулювання використання тваринного світу з боку органів державного управління здійснюється Законом України «Про тваринний світ» [6]. Згідно зі ст. 3 відміченого закону, об'єктами тваринного світу є дикі тварини (хордові й безхребетні) в усьому їх видовому і популяційному розмаїтті та на всіх стадіях розвитку (ембріони, яйця, лялечки тощо), частини диких тварин (роги, шкіра, ратиці, копита тощо), продукти їхньої життєдіяльності (мед, віск тощо). Слід мати на увазі, що до диких належать види тварин, що виникли шляхом природного добору і здатні самостійно жити в умовах екосистеми. Сюди не належать тварини, породи яких виведені людиною селекційно, а також ті, що стали такими свійськими, що втратили здатність прожити в екосистемі самостійно. Правовий режим сільськогосподарських і свійських тварин визначається відповідно аграрним чи цивільним законодавством, але не природно-ресурсним, тобто на них не поширюється дія Закону «Про тваринний світ». Відповідно до ст. 4 названого закону встановлюються два правових режими щодо диких тварин: загальнодержавного й місцевого значення. До об'єктів тваринного світу загальнодержавного значення належать ті тварини, що перебувають у державній власності, а також ті, які перебувають у комунальній чи приватній власності, але визнані об'єктами тваринного світу загальнодержавного значення. До об'єктів тваринного світу місцевого значення належать ті тварини комунальної та приватної власності, які не визнані об'єктами тваринного світу загальнодержавного значення.

Законами України «Про охорону земель» [4] та «Про охорону навколишнього природного середовища» [7] врегульовано повноваження органів державної влади і місцевого самоврядування в галузі охорони земель, контролю і формування системи заходів з охорони земель, державні стандарти і нормативи щодо цього, питання фінансування по охороні земель і ґрунтів, відповідальність за порушення земельного законодавства та навколишнього природного середовища.

Мета статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування підходів щодо удосконалення державного регулювання процесу використання відновлюваних природних ресурсів у сільськогосподарському виробництві на основі врахування факторів впливу на забезпечення ефективного розвитку досліджуваної сфери.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Удосконалення державного регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві повинно здійснюватись у тісному взаємозв'язку трьох складових, взаємодія яких сприятиме ефективному врегулюванню розвитку досліджуваної сфери:

1. Формування нормативно-правової бази регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві.

2. Визначення органів державного регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві.

3. Вибір інструментів державного регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві.

Зупинимось детальніше на формуванні інституційно-правового забезпечення державного регулювання досліджуваних процесів.

Земельний кодекс України створив широку законодавчу основу для розв'язання проблем, що виникають у сфері землекористування, однак ним не охоплено низки питань і проблем, пов'язаних із регулюванням земельних відносин, що викликало необхідність розробки ряду інших нормативно-правових документів з питань державного регулювання розвитку земельних ресурсів.

У зміст та структуру Земельного кодексу України практично щорічно вносяться зміни, що свідчить про його недосконалість і по сьогоднішній день. У цьому нормативному документі недостатньо висвітлюються питання формування інфраструктури ринку земель, тобто недостатньо врегульовано процедуру їх продажу, проведення земельних аукціонів і конкурсів, створення земельних банків, бірж [8, с. 61]. Недосконалою є й система земельних торгів. Порядок проведення торгівлі місцеві органи визначають на свій власний розсуд, не враховуючи при цьому державну політику у сфері земельних відносин.

У Земельному кодексі України дається визначення різних видів земель, зокрема землі: сільськогосподарського призначення; житлової та громадської забудови; природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; оздоровчого призначення; рекреаційного призначення; історико-культурного призначення; лісгосподарського призначення; водного фонду; промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення – земельні ділянки, надані в установленому порядку підприємствам, установам та організаціям для здійснення відповідної діяльності. Кожен із цих видів земель має своє призначення, порізному залучається в розвиток економіки відповідних територій та має різну соціально-економічну ефективність. Необхідно зауважити, що кожен вид земель володіє своїми потенційними можливостями та резервами, які можуть стати базою для розвитку сільського господарства, підвищити результативність землекористування як у питаннях екологізації, так і в питаннях фіскальної віддачі. Однак, незважаючи на різну цільову спрямованість земель, у багатьох випадках вони використовуються не за призначенням, що порушує основні засадні принципи Земельного кодексу України.

Наприклад, у межах населених пунктів знаходяться землі, які призначені і використовуються для різних цілей – розташування об'єктів промисловості, транспорту, зв'язку, оборони, природоохоронних, оздоровчих, рекреаційних, історико-культурних закладів і об'єктів, підприємств і об'єктів лісового і водного фондів, а також сільськогосподарські землі. Тобто, у складі земель населених пунктів одночасно знаходяться землі інших категорій, що неминує викликає необхідність встановлення для одних і тих же земельних ділянок подвійного правового режиму [8, с. 71]. Тому слід

посилити контроль за дотриманням правового статусу земель та їх цільовим призначенням. З іншого боку, слід посилити застережні заходи та узаконити додаткові важелі впливу місцевих органів влади на нових власників з метою недопущення безгосподарного використання земельних ресурсів.

Доповненням до Земельного кодексу України з питань державного регулювання земельних відносин у напрямі охорони земель та ґрунтів є Закон України «Про охорону земель» [4]. Аналіз основних статей цього нормативного документа, потребує удосконалення в напрямі посилення адміністративної відповідальності за нещадне та неефективне використання земель, що призводить до екодеструктивного навантаження на довкілля та на зниження сільськогосподарського виробництва загалом.

Лісовий кодекс враховує особливості та необхідність відтворення лісів як передумови розвитку відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві. Відтворення лісів здійснюється шляхом їх відновлення та лісорозведення. Відновлення лісів проводиться способами, що забезпечують створення високопродуктивних лісів з господарсько цінних деревних і чагарникових порід. Лісорозведення проводиться способами, що забезпечують створення продуктивних деревостанів з високими захисними властивостями. Держава здійснює економічне стимулювання заходів щодо розширеного відтворення лісів шляхом:

- компенсації витрат власникам лісів і лісокористувачам при впровадженні ними заходів щодо розширеного відтворення лісів;
- застосування прискореної амортизації основних фондів землекористування, лісоохоронного та природоохоронного призначення.

Однак існуючі нормативно-правові документи з питань регулювання ведення лісового господарства недостатньо враховують особливості ринкового середовища у сфері регулювання розвитку лісового сектору економіки. Дискусійними залишаються питання власності та шляхи приватизації, оподаткування, оренди, фінансування, що потребує удосконалення. Далеко не повною мірою забезпечено практичне виконання міжнародних угод зі сталого лісоуправління. Існують проблеми, пов'язані з недосконалим механізмом розподілу функцій з розпорядження лісами між органами державної влади різних рівнів, низьким ступенем довіри до структур влади, нерозвиненістю суспільних лісових та екологічних організацій, зростанням числа і обсягів самовільних рубок, проявами тіньової економіки. Усунення цих проблем потребує вдосконалення правового поля регулювання лісового господарства в напрямі формування юридичних, організаційних та економічних умов сталого управління лісами. У правовому полі слід удосконалити питання власності на ліси і виробничі потужності, залучені у лісовий сектор економіки, чітко розмежувати повноваження держави з управління та господарювання, розробити і законодавчо закріпити правила, що визначають принципи і норми ведення лісового господарства [9, с. 230].

Державне регулювання водних ресурсів обумовлюється Водним кодексом України, де зазначено, що води (водні об'єкти) є винятково власністю українського народу і надаються тільки у користування. Однак, незважаючи на таке декларування і досі існує проблема оренди водних ресурсів, коли люди не мають права доступу до води, що породжує соціальну несправедливість у суспільстві.

Закон України «Про рослинний світ» регулює використання лише несільськогосподарських рослин, які є природними об'єктами і частиною екосистеми. Винятком є рослини, занесені до Червоної чи Зеленої книг, – вони залишаються об'єктами природно-ресурсного права навіть тоді, коли вилучені з екосистеми. Стаття 4 Закону «Про рослинний світ» визначає правовий режим рослинних ресурсів загальнодержавного і місцевого значення. До природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення належать об'єкти рослинного світу в межах природних комплексів загальнодержавного значення, а також занесені до Червоної чи Зеленої книг. Інші рослинні ресурси належать до рослинних ресурсів місцевого значення.

Згідно із зазначеним Законом, суб'єкти аграрного права можуть у порядку загального використання об'єктів рослинного світу збирати лікарську й технічну сировину, квіти, ягоди, плоди, гриби та інші харчові продукти, пристосовувати об'єкти рослинного світу для потреб бджільництва. Вони мають право навіть продавати зібрані в порядку загального використання рослини, за винятком лікарської і технічної сировини. Забороняється в порядку загального використання збирати наркотиковмісні рослини та їх частини. Місцеві ради можуть обмежувати використання рослинних ресурсів у разі їх виснаження, різкого зменшення популяційної і ценогічної різноманітності. Спеціальне використання рослинного світу суб'єкти аграрного права здійснюють у підприємницькій діяльності шляхом збирання лікарських рослин, заготівлі деревини під час рубок головного користування, заготівлі живиці, кори, лубу, деревної зелені, деревних соків, квітів, ягід, інших плодів, лісової підстилки, очерету, сіна, випасання худоби.

Відповідно до Закону України «Про тваринний світ» [6], загальне використання об'єктів тваринного світу здійснюється без вилучення їх із природного середовища (за винятком аматорського і спортивного рибальства у водних об'єктах загального користування в межах, установлених законодавством обсягів безоплатного вилову – цей вид використання тваринного світу належить до загального), а також без знищення тварин, руйнування їхнього житла та інших споруд (нір, хаток, гнізд, лігв, мурашників, бобрових загат тощо), порушення середовища існування тварин і погіршення умов їх розмноження.

До спеціального використання об'єктів тваринного світу належать усі види використання (за винятком аматорського і спортивного рибальства у водоймах загального користування), що здійснюються з їх вилученням (добуванням, збиранням) із природного середовища, зокрема знищення диких

тварин. На спеціальне використання об'єктів тваринного світу потрібно отримати дозвіл і внести збір. Суб'єкти аграрного права можуть у порядку загального використання тваринного світу послуговуватися корисними властивостями життєдіяльності тварин (природних санітарів середовища, запилювачів рослин тощо), ловити рибу у водоймах загального користування, тобто в усіх водоймах, що перебувають у державній власності і не закріплені на праві спеціального використання іншим особам, здійснювати інші види використання об'єктів тваринного світу без вилучення їх з природної волі чи знищення. Для охорони тварин і підтримання екологічної рівноваги право спеціального використання об'єктів тваринного світу може бути обмежене чи заборонене на певних територіях та в певні строки. Спеціальне використання тваринного світу на праві власності передбачає можливість перебування об'єктів тваринного світу в державній, комунальній та приватній власності. За ст. 7 Закону України «Про тваринний світ» можливе перебування об'єктів тваринного світу в приватній власності суб'єктів аграрного права.

Аналіз існуючої нормативно-правової бази з питань регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві свідчить про її недосконалість, оскільки практично кожен із нормативних документів містить вузькі місця, які слід усунути задля збалансованого використання природних ресурсів. Пропонуємо такі напрями удосконалення нормативно-правового поля з питань регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві:

1. По використанню рослинного світу:

- удосконалення питань власності та шляхів приватизації, оподаткування, оренди, фінансування; правових аспектів виконання міжнародних угод зі сталого лісоуправління;

- удосконалення механізму розподілу функцій з розпорядження лісами між органами державної влади різних рівнів; чітке розмежування повноважень держави з управління та господарювання;

- законодавче закріплення правил, що визначають принципи і норми ведення лісового господарства;

- удосконалення питань з використання не лише несільськогосподарських рослин, які є природними об'єктами і частиною екосистеми, а й рослин, що використовуються у сільському господарстві.

2. По використанню тваринного світу: поширення правового режиму Закону України «Про тваринний світ» на сільськогосподарських і свійських тварин.

3. По використанню ґрунтів: удосконалення формування інфраструктури ринку земель, урегулювання процедури їх продажу, проведення земельних аукціонів і конкурсів; посилення контролю за дотриманням правового статусу земель та їх цільовим призначенням, посилення застережень заходів та узаконення додаткових важелів впливу місцевих органів влади на нових власників з метою недопущення безгосподарного використання

земельних ресурсів; посилення адміністративної відповідальності за нещадне та неефективне використання земель, що призводить до екодеструктивного навантаження на довкілля та на зниження сільськогосподарського виробництва загалом.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Заходи щодо підвищення ефективності державного регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві включають формування та удосконалення нормативно-правової бази регулювання процесів

використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві, зокрема водного, лісового, земельного кодексів України, Законів України «Про рослинний світ», «Про тваринний світ»; трансформацію функцій органів державного регулювання процесів використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві та вибір стимулюючих інструментів забезпечення ефективного використання відновлюваних природних ресурсів у сільському господарстві. Формування та узагальнення напрямів удосконалення законодавчо-правового поля з метою їх врегулювання у процесі збалансованого використання природних ресурсів у сільському господарстві буде визначати напрями подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. – К.: ВЕЛЕС, 2005. – 79 с.
2. Водний кодекс України: Закон України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1995. – № 24. – Ст. 189.
3. Лісовий кодекс України: Закон України № 3404-IV «Про внесення змін до Лісового кодексу України»//Лісовий і мисливський журнал. – № 2 (56). – 2006. – С. 25-39.
4. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. № 962-IV // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 144. – С. 5-12.
5. Про рослинний світ: Закон України від 09.04.1999 р. № 591-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 22-23. – Ст.198.
6. Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 р. № 2894-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 14. – Ст.97.
7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII / Додаток до щотижневика «Відомості Верховної Ради України»; Серія «Законо України». – К.: Парламентське видавництво, 1999. – 55 с.
8. Хвесик М. А. Інституціональні трансформації та фінансово-економічне регулювання землекористування в Україні: монографія / М. А. Хвесик, В. А. Голян, А. І. Крисак. – К.: Кондор, 2007. – 522 с.
9. Шершун М. Х. Реформування системи лісового господарства України у контексті європейської перспективи розвитку: монографія / М. Х. Шершун; за наук.ред. О. І. Фурдичка. – К.: ДІА, 2012. – 336 с.

Газуда Михаил Васильевич, Ерфан Виталий Иосифович, Газуда Сергей Михайлович СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРОЦЕССОВ ВОЗОБНОВЛЯЕМЫХ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Статья посвящена актуальным проблемам совершенствования управленческих подходов по государственному регулированию процессом использования возобновляемых природных ресурсов. Основной задачей обозначены обоснование необходимости формирования комплекса мероприятий по совершенствованию государственного управления в сфере земле-, лесо- и водопользования, а также использование в процессе сельскохозяйственного производства, потенциала биологических ресурсов, в том числе растительного и животного мира, сохранения и восстановления окружающей среды. Целью статьи является обоснование управленческих подходов к совершенствованию государственного регулирования процесса использования возобновляемых природных сельскохозяйственных ресурсов на основе учета факторов влияния на обеспечение эффективного развития исследуемой сферы. В основу исследования положен диалектический метод познания явлений и процессов. Среди совокупности методов важнейшими являются: обобщение и научной абстракции – с целью обоснования законодательного обеспечения в сфере управления использованием возобновляемых природных ресурсов сельского хозяйства; сравнительного и системно-функционального анализа – при исследовании существующей нормативно-правовой базы, что позволило выявить недостатки и определить направления совершенствования законодательной базы по вопросам регулирования процессов исследуемой сферы. Обосновано важную роль государственного регулирования процессом использования природных сельскохозяйственных ресурсов с целью расширенного их воспроизводства. Отмечена необходимость сочетания действия трех составляющих государственного регулирования процессов использования возобновляемых природных ресурсов: формирование нормативно-правовой базы, определение органов государственного регулирования и выбор инструментов государственного регулирования. На основе обобщения и анализа нормативно-правового обеспечения по вопросам регулирования процессов использования возобновляемых природных ресурсов в сельском хозяйстве выделены отдельные аспекты его несовершенства, что требует дополнительного изучения проблемных вопросов и формирования специальных мер по устранению недостатков на основе учета всех факторов воздействия, не способствующих сбалансированному использованию природных ресурсов в процессе

сельскохозяйственного производства. Практическая значимость касается предложенных направлений совершенствования законодательно-правового поля с целью их урегулирования в процессе сбалансированного использования природных ресурсов в сельском хозяйстве.

Ключевые слова: государственное регулирование, природные ресурсы, сельское хозяйство, законодательное обеспечение, земле-, лесо- и водопользования, биологические ресурсы, растительный и животный мир.

Gazuda M., Erfan V., Gazuda S.

IMPROVEMENT OF THE STATE REGULATION OF THE PROCESSES OF RENEWABLE NATURAL RESOURCES USAGE IN AGRICULTURE

The topical problems of improvement of the managerial approaches concerning the state regulation of the processes of renewable natural resources usage have been considered in the article. The general objective is outlined as a substantiation of the necessity of forming the complex of measures on improving the state management in the spheres of land, forest and water utilization, as well as the use of biologic resources potential, in particular of flora and fauna, at agricultural production, preserving and renewing environment. The paper is aimed at substantiation of managerial approaches to improvement of the state regulation of the processes of renewable natural agricultural resources usage, grounding on consideration of the factors which influence the effective development of the studied sphere. The study is based on dialectic approach of perception of phenomena and processes. Among the most important used methods are the following: generalization and abstraction - with the aim to substantiate the legal base in the sphere of managing the use of renewable resources of agriculture; comparative and systemic-functional analysis - at the study of the given legal base, which made it possible to catch out its disadvantages and reveal the future directions of improvement of the law on the matters of regulating the processes of the studied sphere. The important role of the state regulation of the processes of renewable natural agricultural resources usage with the aim of their expanded reproduction has been substantiated. It has been emphasized on the necessity to unite the action of three elements of the state regulation of the processes of renewable natural resources usage: forming the legal base, defining the bodies of state regulation and the choice of the instruments of state regulation. On the base of generalization and analysis of the regulatory support on the matters of regulation of the processes of renewable natural resources usage in agriculture, certain aspects of its imperfection have been defined, that needs the additional study of problems and forming the special measures aimed at addressing the deficiencies by taking into consideration all the factors, which do not support the balanced use of natural resources in agricultural production. The practical importance concerns the proposed lines of improvement of regulatory base with the aim to regulate them in the process of balanced usage of natural resources in agriculture.

Key words: state regulation, natural resources, agriculture, regulatory support, land, forest and water utilization, biologic resources, flora and fauna.

Одержано 09.04.2015 р.